

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ: กรณีศึกษาการกำหนด* มาตรฐานของผู้ทำหน้าที่ผู้ดูแลผู้สูงอายุ

LEGAL MEASURES REGARDING ELDERLY CARE ESTABLISHMENTS: A CASE STUDY OF STANDARDIZATION FOR CAREGIVERS FOR ELDERLY

อาทิตยา ภาวปัญญากุล

Arthitaya Phawpanyakun

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต

Faculty of Law Rangsit University, Thailand

Corresponding author E-mail: arthitaya2245@gmail.com

บทคัดย่อ

ผู้สูงอายุ หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป โดยในวัยนี้จะมีการเปลี่ยนแปลงหลายด้าน ทั้งทางด้านร่างกาย ทางสมอง ทางอารมณ์ และทางสังคม วัยสูงอายุเป็นช่วงรอยต่อของชีวิตซึ่งเปลี่ยนจากวัยกลางคนเข้าสู่วัยสูงอายุ การเปลี่ยนแปลงต่างๆ เหล่านี้เป็นไปในลักษณะเสื่อมถอย มีข้อจำกัดในการทำหน้าที่ของร่างกายในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ดังนั้นผู้สูงอายุจึงจำเป็นต้องได้รับการดูแลที่เหมาะสม แต่ในสังคมปัจจุบัน บางครอบครัวไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้ เนื่องจากต้องออกไปประกอบสัมมาหาเลี้ยงชีพ ดังนั้นจึงเกิดธุรกิจสถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุขึ้น เพื่อตอบสนองความต้องการของสังคมในปัจจุบัน

จากการศึกษาพบว่า การกำหนดมาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทย ตามกฎกระทรวงที่กำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง พ.ศ. 2563 นั้น ไม่ครอบคลุมสำหรับมาตรฐานในอาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุ เนื่องจาก การกำหนดมาตรฐานในกฎกระทรวงนั้น เป็นเพียงการกำหนดมาตรฐานเพียงขั้นต้น มิได้มีการกำหนดในตัวคุณสมบัติเฉพาะด้าน การตรวจสอบ บทลงโทษ และรายละเอียดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้ดูแลผู้สูงอายุ นอกจากนี้ ในปัจจุบันผู้ที่ทำหน้าที่หรือประกอบอาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุในประเทศไทยส่วนใหญ่เป็นแรงงานเพื่อนบ้าน ซึ่งกฎกระทรวงดังกล่าวมิได้มีการกำหนดคุณสมบัติของแรงงานประเภทนี้แต่อย่างใด ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการเสนอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงในด้านคุณสมบัติ การวัดระดับความสามารถ การตรวจสอบ และบทลงโทษ สำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ และเห็นควรให้มีการจัดตั้งหน่วยงานหรือคณะกรรมการเพื่อกำกับควบคุม และดูแลผู้ที่ทำหน้าที่ผู้ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้ที่ทำหน้าที่ผู้ดูแลผู้สูงอายุมีมาตรฐานและทัดเทียมในระดับนานาชาติ

คำสำคัญ: ผู้สูงอายุ, ผู้ดูแลผู้สูงอายุ, มาตรฐานการดูแลผู้สูงอายุ, สถานประกอบการดูแลผู้สูงอายุ

Abstract

Elderly means people aged 60 years and over. In this age there will be many changes. Physically, mentally, emotionally, and socially, old age is a transition period in life which changes from middle age to old age. These changes are in decline. There are limitations in the body's functioning in one or more areas. Therefore, elderly people need proper care. But in today's society Some families are unable to care for the elderly. Because I have to go out and do business to earn a living. Therefore, the business of establishments providing care for the elderly was born. To meet the needs of today's society

According to the study, it was found that the standardization of caregivers for the elderly in Thailand, according to the ministerial regulations which determine the standards for places, safety, and services in health establishments in the category of elderly care or dependents, B.E. 2563, does not cover the standards in the aged care profession owing to the fact that the standardization of the ministerial regulations is merely a preliminary standardization, and does not define the specific qualifications, inspections, penalties, and details relevant to caregivers for the elderly. Additionally, at present, most of the persons who act or work as caregivers for the elderly in Thailand are workers from neighboring countries, which is not specified in the qualifications of this labor type in the ministerial regulations in any way. Therefore, it is deemed appropriate to propose an amendment to the standard of caregivers for the elderly in terms of qualifications, competency assessment, inspection, and penalties for both Thai and foreign caregivers for the elderly. Moreover, there should be an agency or committee to control and supervise those who work as caregivers for the elderly.

Keywords: The Elderly, Caregivers for the Elderly, Elderly Care Standards, Elderly Care Establishments

บทนำ

“ผู้สูงอายุ” เป็นวัยที่ต้องการการดูแลอย่างเป็นพิเศษในทุกด้าน ปัจจุบันจำนวนผู้สูงอายุเกือบทุกประเทศมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งรัฐบาลของทุกประเทศนั้นได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องนี้ จึงมีการพยายามรณรงค์ให้ทุกคนเข้าใจและตระหนักถึงการดูแลผู้สูงอายุอย่างเท่าเทียม “ผู้สูงอายุ” ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย การที่ประเทศนั้น ๆ มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มีอัตราส่วนของจำนวนผู้สูงอายุมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งหมด หรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี เกินร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ (พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ.2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม, 2560) แสดงว่าประเทศนั้นได้มีการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และหากเมื่อมีประชากรที่มีอายุ

มากกว่า 60 ปี มีจำนวนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 20 หรือ ประชากรผู้สูงอายุ 65 ปี เพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 14 ของประชากรทั้งหมด จะถือว่าเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (ชมพูนุช พรหมภักดี, 2556) สำหรับประเทศไทยนั้น สำนักงานสถิติแห่งชาติระบุว่าประเทศไทยได้ถูกจัดให้เป็นประเทศที่อยู่ในสังคมผู้สูงอายุมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2548 ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้พยากรณ์ว่าโครงสร้างของประชากรไทยที่กำลังเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุว่า “ประเทศไทยจะเป็นสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์แบบ” ภายในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2551 - 2571 โดยสัดส่วนของประชากรที่มีอายุ 60 ปี ขึ้นไปจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.1 เป็นร้อยละ 23.5 หรือ 1 ใน 4 ของประชากรทั้งประเทศ (ปราโมทย์ ประสาทกุล และปัทมา วาพัฒน์วงศ์, 2555) และเมื่อมีประชากรผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น การดูแลผู้สูงอายุในรูปแบบต่างย่อมมีเพิ่มขึ้นตามจำนวนตัวเลขผู้สูงอายุ โดยเฉพาะการให้การดูแลผู้สูงในรูปแบบสถานประกอบการเอกชน ในปัจจุบันมีธุรกิจดูแลผู้สูงอายุที่จดทะเบียนนิติบุคคลกับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า จำนวน 589 ราย โดยมีทุนจดทะเบียนทั้งสิ้น 3,168.26 ล้านบาท โดยเพิ่มขึ้นจากปีที่แล้วจำนวน 888.07 ล้านบาท และมีแนวโน้มที่จะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

ปัจจุบันการดูแลผู้สูงอายุนั้นถือเป็นงานที่มีความอ่อนไหวสูง เพราะเกี่ยวข้องกับผู้ที่มีความเปราะบางทั้งด้านร่างกายและจิตใจ หากเกิดการขาดการกำกับดูแลที่เข้มงวดอาจทำให้เกิดปัญหาต่างๆได้ หากมิได้มีการกำกับดูแลที่เข้มงวด ซึ่งกฎหมายที่บังคับใช้ในประเทศไทยนั้น มีเพียงแค่การกำหนดคุณสมบัติพื้นฐานมิได้มีการกำหนดในเชิงลึก และปัญหาที่พบในปัจจุบันนั้น คือ ปัญหาการดูแลที่ไม่มีประสิทธิภาพ ขาดความดูแลเอาใจใส่ การทำร้ายผู้สูงอายุในสถานประกอบการ และละเมิดความเป็นส่วนบุคคลของผู้สูงอายุที่เข้ารับบริการ เนื่องจากไทยยังไม่มีกฎหมายกำหนดมาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในธุรกิจดูแลผู้สูงอายุที่ครอบคลุมและชัดเจน ทำให้ในบางครั้งผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุนั้น ทำหน้าที่เพียงเพื่อได้รับค่าตอบแทน มิได้มีการดูแลเอาใจใส่โดยใช้จิตวิญญาณของผู้ดูแล ความรัก ความเชี่ยวชาญ ความเอาใจใส่ในผู้สูงอายุที่เข้ารับบริการ ซึ่งกฎหมายที่มีการบังคับใช้ในปัจจุบันนั้น คือ กฎกระทรวงสาธารณสุขกำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง พ.ศ. 2563 (กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง พ.ศ. 2563, 2563) ที่ได้มีการกำหนดมาตรฐานในทุกด้านของสถานประกอบการ แต่มิได้มีการกำหนดในคุณสมบัติที่มีรายละเอียดในส่วนของคุณลักษณะและความสามารถที่เป็นเฉพาะทาง การจัดระดับหรือวัดระดับผู้ดูแลผู้สูงอายุ และการตรวจสอบและบทลงโทษของผู้ดูแลผู้สูงอายุอย่างชัดเจนและครอบคลุม

ดังนั้น จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้นนั้น จึงนำมาสู่การวิจัยเรื่องของการกำหนดมาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุเพื่อให้มีการตระหนักถึงความสำคัญ และการกำหนดมาตรฐานการวัดระดับความรู้ความสามารถ และการกำหนดบทลงโทษมีการกระทำความผิดต่อผู้สูงอายุที่เข้ารับบริการในสถานประกอบการที่มีผู้ดูแลผู้สูงอายุเป็นผู้ให้บริการ โดยบทความเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับมาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการตามกฎหมายกระทรวงสาธารณสุขกำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง พ.ศ. 2564 และกฎหมายที่อื่นที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากงานวิจัยครั้งนี้นั้นก็สามารถทราบถึงปัญหาของมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยเมื่อได้ทบทวนและเปรียบเทียบกับกฎหมายของต่างประเทศนั้น สามารถที่จะเสนอแนะแนวทาง ข้อแก้ไข และปรับปรุงกฎหมายมาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการให้มีเหมาะสม และความทันสมัยกับยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการ
2. เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายของไทยเปรียบเทียบกับต่างประเทศในการกำหนดมาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการและ
3. เพื่อวิเคราะห์ปัญหาที่เกี่ยวกับมาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการ
4. เพื่อศึกษาแนวทางแก้ไขปัญหากำหนดมาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการ และให้มีการปรับปรุงและเพิ่มเติมกฎหมายให้มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับยุคสมัยปัจจุบัน

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยเรื่องนี้ เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร ตำรา บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องทั้งภาษาไทยและต่างประเทศ ตลอดจนศึกษาและวิเคราะห์รัฐธรรมนูญไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน รวมไปถึงกฎหมายพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

ปัจจุบันการดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น จำนวนผู้ดูแลผู้สูงอายุก็มีเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน แต่กลับมีปัญหาก็เกี่ยวกับการดูแลผู้สูงอายุที่ไม่มีคุณภาพ ปล่อยปละเลย ไม่มีการดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร หรือในบางกรณีนั้นมีการล้อเลียน ละเมิดสิทธิของผู้สูงอายุ ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อสภาพร่างกายและจิตใจของผู้สูงอายุที่เข้ารับบริการ ซึ่งผู้สูงอายุที่เข้ารับบริการนั้นต้องจ่ายค่าบริการในสถานเหล่านั้น แต่ในบางครั้งกลับได้รับการบริการที่ไม่เหมาะสมกับราคาที่เสียไป แม้ประเทศไทยได้มีการออกกฎหมายกระทรวง กำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้พิการ พ.ศ. 2563 ซึ่งได้มีการกำหนดถึงมาตรฐานในด้านต่างๆของกิจการประเภทการดูแลผู้สูงอายุ แต่จากการศึกษาในรายละเอียดตามกฎหมายกระทรวงดังกล่าว นั้น ไม่ได้มีการกำหนดรายละเอียดในมาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุอย่างชัดเจน และไม่ได้มีการกำหนดในด้านการตรวจสอบ หรือบทลงโทษหากมีการฝ่าฝืน หรือไม่ปฏิบัติตามมาตรฐาน และเพื่อให้การคุ้มครองผู้รับบริการได้รับความปลอดภัยจากการดูแลที่มีคุณภาพ ซึ่งงานวิจัยนี้ได้ทำการวิจัยในส่วนของกฎหมายดังกล่าว และได้ทำการศึกษาหลักเกณฑ์และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในประเทศญี่ปุ่น ประเทศอังกฤษประกอบการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ประเทศญี่ปุ่น

ผู้สูงอายุในประเทศญี่ปุ่นมีอัตราสูงถึง 26 เปอร์เซ็นต์ มากกว่าหนึ่งในสี่คนในประเทศญี่ปุ่นมีอายุ 65 ปีขึ้นไป จากสำรวจสำมะโนประชากรครั้งล่าสุด (พ.ศ. 2563) ประชากรทั้งหมดมีจำนวนประมาณ 128 ล้านคน จากจำนวนผู้สูงอายุดังกล่าวนี้ ก่อให้เกิดปัญหาการขยายตัวของจำนวนผู้สูงอายุด้วยเหตุความก้าวหน้าของวิทยาการ

ทางการแพทย์และการรักษาสุขภาพของประชากรดีขึ้น และแนวคิดของทุนนิยมที่ครอบงำสังคมก็ทำให้ประชาชนต้องขวนขวายหาทรัพย์สินเพื่อเป็นทุนในการดำรงชีวิต จึงทำให้สังคมมีเวลาในการดูแลผู้สูงอายุน้อยลง รวมทั้งกรณีที่ผู้สูงอายุไม่มีญาติพี่น้อง หรือมี แต่ญาติพี่น้องเหล่านั้นไม่มีกำลังในการดูแลผู้สูงอายุ จึงก่อให้เกิดธุรกิจสถานประกอบที่รับดูแลผู้สูงอายุขึ้นตามจำนวนความผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ซึ่งประเทศญี่ปุ่นได้มีการออกกฎหมายที่ชื่อว่า Act Social Welfare for the Elderly หรือกฎหมายว่าด้วยสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ (สุวัฒนา เลิศมนิรัตน์, 2546) กฎหมายดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ในการกำหนดมาตรการที่จำเป็นสำหรับผู้สูงอายุในการรักษาทางกายภาพและสุขภาพจิต และการรักษาเสถียรภาพสำหรับวัยของผู้สูงอายุทั้งสนับสนุนสวัสดิการของผู้สูงอายุ ซึ่งถือว่าเป็นกฎหมายหลักที่ครอบคลุมการดูแลผู้สูงอายุโดยภาพรวม ต่อมาได้มีการออกกฎหมายในส่วนของกฎหมายที่เกี่ยวกับกำหนดมาตรฐานของผู้ทำหน้าที่ผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยมีได้มีการออกเป็นกฎหมายที่เป็นกฎหมายเดี่ยว ๆ หรือกฎหมายของสภาวิชาชีพของผู้ประกอบกิจการและผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยตรง แต่มีการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติที่ชื่อว่า “Certified Social Worker and Certified Care Worker Act” หรือ “พระราชบัญญัตินักสังคมสงเคราะห์และผู้ปฏิบัติงานดูแลที่ได้รับการรับรอง” (Ministry of Health, Labour and Welfare, 2015) โดยในพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้มีการบัญญัติตั้งแต่การขอใบอนุญาตจนไปถึงการยกเลิกใบอนุญาตของผู้ประกอบกิจการและผู้ดูแล และยังมีการระบุถึงบทลงโทษต่าง ๆ หากมีการกระทำการละเมิดต่อผู้สูงอายุที่อยู่ในการดูแลอีกด้วย นอกจากนี้ยังมีกฎหมายอีกฉบับที่เกี่ยวข้องกับอาชญากรรมผู้ดูแลผู้สูงอายุ คือ Act on the Prevention of Elder Abuse, Support for Caregivers of Elderly Persons and Other Related Matters หรือ พระราชบัญญัติการสนับสนุนการป้องกันและการดูแลผู้สูงอายุในทางที่ผิด (TAKAHASHI Shuichi, 2019) มีผลบังคับใช้ในเดือนเมษายน 2549 ที่ประเทศญี่ปุ่น พระราชบัญญัติฉบับนี้เป็นกฎหมายกำหนดประเภทของการล่วงละเมิดผู้สูงอายุและกำหนดระบบการรายงานสำหรับกรณีการละเมิดผู้สูงอายุทั้งในประเทศและในสถานประกอบการ ในส่วนของมาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุนั้น รัฐบาลญี่ปุ่นได้มีการระบุถึงข้อกำหนดสำหรับการรับผู้ฝึกปฏิบัติงานด้านเทคนิคในการประกอบอาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับการจัดทำขึ้นตามข้อเสนอที่กำหนดไว้เมื่อวันที่ 4 กุมภาพันธ์ 2558 โดยแนวทางพื้นฐานของรายงาน คือ การออกแบบระบบที่สามารถตอบสนองต่อข้อกำหนดต่อไปเพื่อให้สามารถแก้ไขปัญหาและความกังวลต่าง ๆ เกี่ยวกับมาตรฐานของอาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุ

มาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการด้านคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงาน

เมื่อศึกษาจากกฎหมายพระราชบัญญัตินักสังคมสงเคราะห์และผู้ปฏิบัติงานดูแลที่ได้รับการรับรองของประเทศญี่ปุ่น พบว่า การบัญญัติตั้งแต่การขอใบอนุญาตจนไปถึงการยกเลิกใบอนุญาตของผู้ประกอบกิจการและผู้ดูแล และยังมีการระบุถึงบทลงโทษต่าง ๆ หากมีการกระทำการละเมิดต่อผู้สูงอายุซึ่งผู้ที่ต้องการทำงานในอาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุจะต้องผ่านการรับรองวุฒิการศึกษาระดับชาติในสาขาการพยาบาลที่กำหนดภายใต้พระราชบัญญัตินักสังคมสงเคราะห์ที่ผ่านการรับรองและผู้ปฏิบัติงานการดูแลที่ผ่านการรับรองรัฐบาล และนอกจากนี้ยังมีการระบุถึงชาวต่างชาติมีการกำหนดคุณสมบัติในด้านอายุ การศึกษา และหลักสูตรสำหรับการปฏิบัติงาน และมีการขึ้นทะเบียนสำหรับการทำงานด้านการดูแลผู้สูงอายุโดยเฉพาะ

มาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการด้านระดับของผู้ปฏิบัติงาน

จากการศึกษามาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุด้านระดับของผู้ปฏิบัติงานของประเทศญี่ปุ่น ซึ่งเป็นประเทศหนึ่งที่มีการแบ่งระดับของผู้ดูแลผู้สูงอายุ ซึ่งมีการแบ่งออกเป็น 3 ระดับต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ (Arzaqia Luthfi Yani, 2023)

- 1.ระดับต้น
- 2.ระดับกลาง
- 3.ระดับสูง

ถึงแม้จะมีการจัดระดับของผู้ที่ต้องการจะอาชีพนี้ แต่เนื่องจากการดูแลผู้สูงอายุเป็นงานที่ละเอียดอ่อน และต้องใช้ความเอาใจใส่เป็นอย่างมาก ประเทศญี่ปุ่นจึงมีการกำหนดให้สถานประกอบการจะต้องมีผู้ที่เป็นผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะด้านอย่างน้อยหนึ่งคน มีคุณสมบัติผู้ดูแลผู้ป่วยหรือมีความรู้และทักษะเฉพาะด้านอย่างน้อยเทียบเท่า (เช่น พยาบาล) สถานประกอบการจะต้องมีผู้ให้การฝึกอบรมด้านการดูแลผู้สูงอายุอย่างน้อยหนึ่งคน เพื่อการแต่งตั้งสำหรับผู้ฝึกปฏิบัติงานทุกคน

มาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการด้านการตรวจสอบและบทลงโทษของผู้ปฏิบัติงาน

ในส่วนของการตรวจสอบการทำงานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในต่างประเทศนั้น ประเทศญี่ปุ่นได้มีการกำหนดถึงผู้ที่มีหน้าที่ตรวจสอบไว้ใน Act Social Welfare for the Elderly หรือกฎหมายว่าด้วยสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ (Act Social Welfare for the Elderly, 2008) ซึ่งได้มีการกำหนดหน้าที่ของรัฐบาลกลาง กระทรวงสาธารณสุขแรงงานและสวัสดิการ ผู้ปกครองระดับจังหวัดและเทศบาลในการตรวจสอบและดูแลการดำเนินงานของผู้ดูแลผู้สูงอายุ และถ้าหากตรวจสอบสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน หรือไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ผู้ปกครองจังหวัดอาจจำกัดการบริการนั้น และมาตรา 18-2(3) กำหนดให้อำนาจผู้ปกครองจังหวัดในการระงับการดำเนินการให้บริการผู้สูงอายุที่บ้านหรือธุรกิจงานศูนย์บริการผู้สูงอายุ หรือระงับใบอนุญาตของผู้ที่ทำหน้าที่นั้น นอกจากการกำหนดบทลงโทษในส่วนของมาตรฐานนั้น ประเทศญี่ปุ่นได้มีการกำหนดบทลงโทษในกรณีที่มีการกระทำละเมิดต่อผู้รับบริการ โดยมี Act on the Prevention of Elder Abuse, Support for Caregivers of Elderly Persons and Other Related Matters หรือ พระราชบัญญัติการสนับสนุนการป้องกันและการดูแลผู้สูงอายุในทางที่ผิด มารองรับสำหรับการกระทำละเมิดต่อผู้รับบริการด้วย

2. ประเทศอังกฤษ

การประกอบธุรกิจบริการดูแลผู้สูงอายุในประเทศอังกฤษนั้น ได้มีมาตั้งแต่ก่อน พ.ศ. 2434 โดยเริ่มต้นจากการให้บริการในสถานบริบาล (Nursing Home) และบ้านพัก (Residential Home Care) จากนั้นจึงพัฒนารูปแบบในการให้บริการจนมาถึงในปัจจุบัน มีการให้บริการดูแลผู้สูงอายุในหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นสถานบริบาล บ้านพักดูแล การจัดส่งผู้ดูแลผู้สูงอายุไปยังที่บ้านส่วนบุคคล สำหรับกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับผู้ดูแลผู้สูงอายุของประเทศไทยก็มีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่องเช่นเดียวกัน มีการออกพระราชบัญญัติการจดทะเบียนสถานบริบาล พ.ศ. 2470 (Nursing Home Registration Act. 1927, 1929) ในปี พ.ศ. 2470 เพื่อควบคุมการดูแลผู้สูงอายุในสถานดูแล และได้ออกกฎหมายในการจดทะเบียนสถานดูแลที่เหมือนการจดทะเบียนในปัจจุบัน คือ ในการจดทะเบียน จะต้องมีการขออนุญาตจากผู้ให้บริการและสถานดูแล การแจ้งทางรัฐ

เมื่อมีการเสียชีวิต และอำนาจของเจ้าหน้าที่ในการตรวจสอบสถานดูแล หลังจากนั้นมีการแก้ไขการดูแลการให้บริการในปี พ.ศ. 2491 เพื่อกำกับดูแลให้อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการช่วยเหลือแห่งชาติ พ.ศ. 2491 (National Assistance Act. 1948, 1948) ต่อมาพระราชบัญญัติทั้ง 2 ฉบับได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอีกหลายครั้ง จนกระทั่งมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติบ้านพักจดทะเบียน พ.ศ. 2527 (Registered Homes Act 1984) จึงได้ทำการรวมการให้บริการสถานดูแลและการให้บริการบ้านพักไว้ในกฎหมายฉบับเดียวกัน (K. J. Samson, S. M. Peace, 2020) และในปี พ.ศ. 2551 มีการปรับปรุงสำหรับการควบคุมและกำกับดูแลธุรกิจให้บริการดูแลในประเทศ เพื่อให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมและอื่น ๆ โดยมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการดูแลสุขภาพและการดูแลสังคมขึ้น (Health and Social Care Act 2008) ซึ่งสิ่งสำคัญในพระราชบัญญัติฉบับนี้คือการยกเลิกระบบการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติมาตรฐานการดูแล พ.ศ. 2543 (Care Standards Act 2000) โดยระบบการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติการดูแลสุขภาพและดูแลสังคม พ.ศ. 2551 (Health and Social Care Act 2008) มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 1 ตุลาคม พ.ศ. 2553

มาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการด้านคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงาน

ประเทศอังกฤษนั้นมีกฎหมายกำหนดคุณสมบัติโดยละเอียดและมีการกำหนดคุณสมบัติของชาวต่างชาติที่จะทำหน้าที่ผู้สูงอายุโดยหน่วยงาน Health Education England และ Health Research Authority (Department of Health and Social Care, 2008) ซึ่งหากเริ่มทำงานแล้วนายจ้างอาจจะมีการฝึกอบรมเพิ่มเติมเพื่อให้เพิ่มพูนความรู้ในด้านการดูแล โดยปัจจุบันมีโปรแกรมการฝึกอบรม Prestige's Introduction to Care สามารถให้การศึกษาและเครื่องมือที่จำเป็นในการเริ่มต้นอาชีพผู้ดูแล และทุกคนที่ทำงานด้านการดูแลสังคมต้องการทักษะภาษาอังกฤษ ตัวเลข เทคโนโลยี รวมถึงการทำงานเป็นทีมและทักษะการแก้ปัญหา เมื่อผ่านการประเมินจะได้รับใบรับรองหรือประกาศนียบัตร โดยนายจะเป็นผู้ทำการประเมินเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานพื้นฐานที่กำหนดโดยคณะกรรมการคุณภาพการดูแล (National Minimum Standards of care)

มาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการด้านระดับของผู้ปฏิบัติงาน

ในประเทศอังกฤษแม้การทำอาชีพผู้ดูแลผู้สูงอายุนั้นไม่ได้มีข้อบังคับว่าจะต้องผ่านหลักสูตรหรือต้องมีใบประกาศนียบัตรมารองรับถึงจะสามารถทำอาชีพนี้ได้ แต่ National career Service ได้ออกคำแนะนำและรณรงค์ให้มีการเรียนรู้ให้มากขึ้น เพื่อเป็นการรับประกันคุณภาพของตัวผู้ทำอาชีพนี้ โดยสามารถเลือกที่จะศึกษาเพิ่มเติมได้ ซึ่งการรับประกันนั้นแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ขึ้นอยู่กับหน่วยการเรียนรู้ (City & Guilds, 2011)

ระดับที่ 1 ระดับความรู้พื้นฐาน

ระดับที่ 2 เป็นระดับที่จะเตรียมพร้อมความรู้ในการทำงานเป็นอย่างดี (Level 2 Diploma in Health And Social Care) (Adult)

ระดับที่ 3 เป็นการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่มีประสบการณ์หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการดูแลผู้สูงอายุ (Level 3 Diploma in Adult Care)

ระดับที่ 4 เป็นระดับที่รับประกันคุณภาพที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่ต้องการจะประกอบอาชีพผู้ประสานงานกับผู้ดูแลผู้สูงอายุในด้านการดูแล (Care Coordinator)

ระดับที่ 5 เป็นระดับประกันคุณภาพสำหรับผู้ที่ต้องการพัฒนาทักษะทางด้านการจัดการ เหมาะสำหรับผู้ที่เป็นผู้นำทางด้านการจัดการหรือเจ้าของสถานพยาบาล

มาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการด้านการตรวจสอบและบทลงโทษของผู้ปฏิบัติงาน

ประเทศอังกฤษนั้น มี Health and Social Care Act ได้บัญญัติขึ้นมาเพื่อพัฒนาระบบการกำกับดูแลสำหรับสถานบริการสุขภาพในประเทศอังกฤษให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยมีสาระสำคัญ คือ การปฏิรูประบบการจดทะเบียน โดยกำหนดให้หน่วยบริการสุขภาพแห่งของชาติ (National Health Service) ต้องทำการจดทะเบียนกับคณะกรรมการคุณภาพการดูแล นอกเหนือกฎหมายที่ได้บัญญัติขึ้นมาเพื่อดูแลระบบการขึ้นทะเบียนแล้วยังมีกฎระเบียบของแรงงานสังคมสงเคราะห์ในประเทศอังกฤษและเวลส์ ซึ่งอยู่ภายใต้ส่วนที่ 4 ของ Health Care Act 2000 โดยการควบคุมการฝึกอบรมและดูแลการลงทะเบียนจากนักสังคมสงเคราะห์ มีการสร้างหลักปฏิบัติที่ดีสำหรับผู้ประกอบการและผู้ดูแลผู้สูงอายุ วัตถุประสงค์ของการควบคุมนี้คือการสร้างมาตรฐานการฝึกอบรม การปฏิบัติ และความสามารถที่เหมาะสมสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุ เพื่อการคุ้มครองผู้รับบริการและสาธารณชน และเพื่อเป็นแนวทางของผู้ประกอบการ โดยมีเป้าหมายในการปรับปรุงมาตรฐานในงานดูแลผู้สูงอายุ อำนาจใหม่ในพระราชบัญญัตินี้จะช่วยแก้ไขกฎระเบียบของแรงงานสังคมสงเคราะห์ นอกจากการพระราชบัญญัติที่กล่าวมาข้างต้น คณะกรรมการคุณภาพการดูแลได้มีการออกกฎระเบียบและมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้ที่อยู่ในสถานที่พักเพื่อการดูแล (Care Quality Commission, 2009) และในส่วนกฎหมายที่ควบคุมมาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการนั้นปรากฏว่า มีการออกกฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง พ.ศ.2563 เพื่อบังคับใช้โดยในรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับผู้ดูแลผู้สูงอายุนั้นได้มีการกำหนดไว้ในหมวดที่ 3 การให้บริการ

(11) การให้บริการโดยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังนี้

(ค) พนักงานที่เกี่ยวข้องต้องผ่านการอบรมหลักสูตรที่จำเป็นต่อการปฏิบัติหน้าที่เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันสิทธิและการให้ความคุ้มครองผู้สูงอายุ (กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง พ.ศ. 2563, 2563)

จากการศึกษาวิจัยกฎหมายของประเทศไทยและประเทศอื่นๆที่ได้กล่าวมาข้างต้นนั้น ปรากฏว่ากฎหมายของไทยนั้นยังไม่ได้มีการกำหนดมาตรฐานในด้านคุณสมบัติ ด้านระดับของผู้ปฏิบัติงาน และด้านการตรวจสอบ รวมไปถึงบทลงโทษของผู้ปฏิบัติงานอย่างชัดเจนและครอบคลุม ซึ่งในกฎหมายของประเทศไทยนั้นมีเพียงกำหนดอย่างคร่าวๆ เพียงเท่านั้น และหากในสถานประกอบการบางแห่งนั้นไม่ได้มีการควบคุมมาตรฐานในการทำงานของผู้ดูแลผู้สูงอายุ รวมไปถึงการตรวจสอบ และมีบทลงโทษอย่างชัดเจนต่อผู้ที่มีการละเมิดต่อผู้สูงอายุ ก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดผู้สูงอายุ การกระทำโดยประมาทเลินเล่อ หรือรู้เท่าไม่ถึงการณ์ และหากมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายให้มีการออกกฎหมายมาเพื่อกำหนดมาตรฐาน การตรวจสอบ และบทลงโทษให้ชัดเจน จะสามารถแก้ไขปัญหาเหล่านี้ได้

อภิปรายผล

จากการศึกษาการดำเนินงานในด้านการกำหนดมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุในประเทศญี่ปุ่นและประเทศอังกฤษนั้น มีการออกกฎหมาย ข้อกำหนด และหน่วยงานที่ให้การรับรองและดูแลอย่างชัดเจน รวมไปถึงหลักสูตรของผู้ดูแลผู้สูงอายุที่มีโครงสร้าง และการระบุถึงระดับความสามารถต่อการทำงานที่แตกต่างกัน ซึ่งในบางกรณีของประเทศญี่ปุ่นและประเทศอังกฤษจะมีความแตกต่างกัน แต่ส่วนที่สำคัญ คือ การสื่อสารกับผู้สูงอายุที่เข้ารับบริการ หน่วยงานที่มีหน้าที่ในการตรวจสอบผู้ดูแลผู้สูงอายุ และบทลงโทษต่อผู้ที่กระทำละเมิด ซึ่งสามารถแยกอภิปรายผลและเปรียบเทียบได้ดังนี้

ด้านคุณสมบัติมาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในประเทศ

ประเทศญี่ปุ่น มีกฎหมาย Certified Social Worker and Certified Care Worker Act ที่มีการกำหนดถึงคุณสมบัติไว้อย่างชัดเจนและครอบคลุมกฎหมาย Health and Social Care Act 2008 ที่มีการกำหนดมาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุ และมีการระบุถึงคุณสมบัติต่างๆไว้อย่างชัดเจน ตั้งแต่อายุ หลักสูตรการอบรมสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุ รวมไปถึงชาวต่างชาติต้องมีการขึ้นทะเบียน และต้องมีการผ่านการเรียนในด้านภาษาของแต่ละประเทศเพื่อให้สามารถสื่อสารกับผู้สูงอายุ

ประเทศอังกฤษ มีกฎหมาย Health and Social Care Act 2008 ที่มีการกำหนดมาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุ และยังมีกฎหมายกำหนดคุณสมบัติโดยละเอียดและมีการกำหนดคุณสมบัติของชาวต่างชาติที่จะทำหน้าที่ผู้สูงอายุโดยหน่วยงาน Health Education England และ Health Research Authority

ประเทศไทย มีเพียงกฎหมายที่ควบคุมมาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการ คือ กฎกระทรวง กำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง พ.ศ. 2563 มิได้กำหนดมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยละเอียด และไม่มีการกำหนดคุณสมบัติของชาวต่างชาติที่จะเข้ามาทำงานในด้านนี้

ด้านการวัดระดับและประเมินผล

ประเทศญี่ปุ่น มีการกำหนดระดับของผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยแบ่งระดับออกเป็น 3 ระดับ

ประเทศอังกฤษ มีการกำหนดระดับของผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยแบ่งระดับออกเป็น 5 ระดับ ขึ้นอยู่กับหน่วยการเรียนรู้ มีการควบคุมให้เป็นไปตามมาตรฐานพื้นฐานที่กำหนดของ Health and Social Care Act

ประเทศไทย ไม่มีการกำหนดระดับของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

ด้านการตรวจสอบและบทลงโทษของผู้ปฏิบัติงาน

ประเทศญี่ปุ่น มีการระบุไว้ใน Act on the Prevention of Elder Abuse, Support for Caregivers of Elderly Persons and Other Related Matters ถึงผู้ที่มีหน้าที่ตรวจสอบ

ประเทศอังกฤษ มีการกำหนดมาตรฐานการดูแลและจัดตั้งหน่วยงาน Health Education England (HEE) ที่รับเรื่องร้องเกี่ยวกับการละเมิดที่เกิดขึ้นจากการกระทำของผู้ปฏิบัติงานที่ดูแลผู้สูงอายุ

ประเทศไทย ไม่มีการกำหนดผู้ตรวจสอบการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน รวมถึงการกำหนดบทลงโทษในการกระทำผิดของผู้ดูแลผู้สูงอายุ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย พบว่า การดูแลผู้สูงอายุนั้นมิใช่แค่บุคคลทั่ว ๆ ไปที่ผ่านการอบรมทางด้านสาธารณสุข หรือหลักสูตรการดูแลผู้สูงอายุเพียงเท่านั้น ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแลผู้สูงอายุนั้นจะต้องผ่านการอบรมการดูแลผู้สูงอายุ การพยาบาล การช่วยชีวิต รวมทั้งต้องมีการสอบวัดระดับความสามารถในด้านการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้มีความรู้ความสารถในการดูแลผู้สูงอายุที่มี อายุ สภาวะ ที่แตกต่างกันออกไป รวมถึงหน่วยงานที่ทำการดูแลตรวจสอบที่ต้องเป็นหน่วยงานเฉพาะด้านที่มีความรู้ความเข้าใจในการดูแลผู้สูงอายุโดยเฉพาะ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

เนื่องด้วยปัจจุบันประเทศไทยมีจำนวนผู้สูงอายุที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้สังคมผู้สูงอายุมีขนาดสังคมที่ใหญ่ขึ้น จนทำให้สังคมไทยปัจจุบันเริ่มเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ ดังนั้นสถานประกอบการที่มีผู้ดูแลผู้สูงอายุจึงเป็นสถานที่ที่ได้มีความสำคัญต่อสังคมไทยในปัจจุบัน และมีความสำคัญต่อผู้สูงอายุ ซึ่งทำให้ผู้ดูแลผู้สูงอายุมีบทบาทสำคัญมากในประเทศไทย และเมื่อผู้ดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการมีบทบาทมากขึ้น แต่หากในสถานประกอบการบางแห่งนั้นไม่ได้มีการควบคุมมาตรฐานในการทำงานของผู้ดูแลผู้สูงอายุ รวมไปถึงการตรวจสอบและไม่มีบทลงโทษต่อผู้ที่มีการละเมิดต่อผู้สูงอายุ จึงก่อให้เกิดปัญหาการละเมิดผู้สูงอายุ การกระทำโดยประมาท เลินเล่อ การกำหนดมาตรการสำหรับการกำกับดูแลมาตรฐานผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยเฉพาะในสถานประกอบการ บังคับใช้กฎหมายเพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หรือกำหนดมาตรฐานขึ้นใหม่ หรือปรับปรุงมาตรฐานเดิม ซึ่งรวมถึงการปรับปรุงหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของผู้ดูแลผู้สูงอายุให้สอดคล้องกัน

จากการศึกษาค้นคว้ามาตรฐานของผู้ดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการมีข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. ด้านคุณสมบัติ

ควรมีกำหนดคุณสมบัติสำหรับผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยผู้ที่ต้องการจะประกอบอาชีพต้องได้รับการอบรมอย่างเป็นระบบ มีหลักสูตรการเรียนการสอนสำหรับการดูแลผู้สูงอายุที่เป็นหลักสูตรที่ให้การรับรองโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพียงหน่วยงานเดียว และจะต้องผ่านการรับรองวุฒิการศึกษาและขึ้นทะเบียนเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุโดยกระทรวงสาธารณสุข นอกจากนี้ควรมีกำหนดคุณสมบัติของชาวต่างชาติที่ต้องการทำงานดูแลผู้สูงอายุโดยละเอียด ซึ่งต้องมีการกำหนดถึงวุฒิการศึกษาของชาวต่างชาติที่ต้องการทำงานในด้านนี้ ต้องเป็นคุณวุฒิตามที่กฎกระทรวงได้กำหนดไว้หรือเทียบเท่า และควรได้รับการอบรมหลักสูตรการดูแลตามที่หน่วยงานในประเทศให้การรับรอง ซึ่งจะต้องได้รับการทดสอบในการวัดระดับและการประเมินผลด้วย

2. ด้านการวัดระดับและประเมินผล

เนื่องจากผู้ดูแลผู้สูงอายุเป็นบุคลากรทางการแพทย์คนหนึ่ง โดยเป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุมากกว่าบุคลากรทางการแพทย์ประเภทอื่นๆ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการจัดระดับเพื่อความสะดวกในการดูแลผู้สูงอายุ เพื่อให้เหมาะสมกับช่วงวัย สภาพ ความเจ็บป่วย ความต้องการของผู้สูงอายุในแต่ละบุคคล ดังนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้มีการวัดระดับของผู้ดูแลโดยในเบื้องต้นอาจจะแบ่งเป็นทั้งหมด 3 ระดับ

ระดับที่ 1 ระดับความรู้พื้นฐาน เป็นระดับความรู้พื้นฐานที่รับประกันความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับงานสำหรับการดูแลผู้สูงอายุ และเป็นการเตรียมตัวเพื่อเข้าสู่การทำงาน

ระดับที่ 2 เป็นระดับที่จะเตรียมพร้อมความรู้ในการทำงานเป็นอย่างดี สามารถปฏิบัติงานได้ และสามารถประกันคุณภาพในการทำงาน

ระดับที่ 3 เป็นการประกันคุณภาพการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับผู้ที่มีประสบการณ์หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการดูแลผู้สูงอายุ และในด้านการประเมินผล ควรมีการจัดประเมินผลการทำงานอย่างเป็นรูปธรรม และสม่ำเสมอ โดยมีหน่วยงานในระดับท้องถิ่นเป็นผู้กำกับดูแลการประเมินผลนั้น

3. ด้านการตรวจสอบและบทลงโทษของผู้ปฏิบัติงาน

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะให้มีการกำหนดถึงผู้ที่มีหน้าที่ตรวจสอบไว้ในกฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานฯ สำหรับผู้สูงอายุ ควรมีการกำหนดหน้าที่ของรัฐบาล กระทรวงสาธารณสุข องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือเทศบาล ในการตรวจสอบและดูแลการทำหน้าที่ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ โดยการจัดตั้งคณะกรรมการในส่วนท้องถิ่นเพื่อทำการตรวจสอบ วัดผล ประเมินผล และถ้าหากตรวจพบสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามมาตรฐาน หรือไม่ปฏิบัติตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ อาจใช้อำนาจนั้นดำเนินการลงโทษสำหรับการบริการนั้น ๆ ควรมีการจัดตั้งคณะกรรมการคุณภาพการดูแลเพื่อออกกฎระเบียบและมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้ที่อยู่ในสถานที่พักเพื่อการดูแล และกำหนดให้ผู้มีอำนาจในการระงับการดำเนินการให้บริการธุรกิจงานศูนย์บริการผู้สูงอายุ หรือระงับใบอนุญาตของผู้ที่ทำหน้าที่นั้น โดยบทลงโทษนั้นมีการพิจารณาโทษตามความเหมาะสมหรือตามความผิดที่ได้ทำ ดังนี้

1. หากมีการกระทำผิดในลักษณะที่ประมาทเลินเล่อ หรือมิได้มีเจตนาที่ก่อให้เกิดความผิดนั้น ซึ่งความผิดเป็นความผิดหลุโทษและความผิดนั้นมิได้ก่อให้เกิดความเสียหาย ควรให้มีการทำทัณฑ์ หรือลงประวัติไว้เพื่อการตรวจสอบ โดยมีคณะกรรมการที่ได้รับการจัดตั้งมาเป็นผู้ควบคุม

2. หากมีการกระทำผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายทางด้านร่างกายและจิตใจ คณะกรรมการสามารถทำการเพิกถอนใบอนุญาตผู้ดูแลผู้สูงอายุ และมีการกำหนดมิให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ตามกำหนดเวลาที่คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณา

โดยมาตรฐานที่กล่าวมาข้างต้นนั้นสามารถกระทำการเพิ่มเติม แก้ไข กฎกระทรวงได้อำนาจอำนาจตามความของบทนิยามคำว่า “สถานประกอบการเพื่อสุขภาพ” ในมาตรา 3 และมาตรา 4 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ พ.ศ. 2549 ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขออก

กฎกระทรวงไว้โดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงสาธารณสุขเป็นผู้ลงนามเสนอร่างแก้ไขกฎกระทรวง โดยสามารถจำแนกได้ ดังนี้

3.1 แก้ไขกฎกระทรวงสาธารณสุขฯ ในหมวดที่ 3 ด้านมาตรฐานการให้บริการ โดยแก้ไขในข้อที่ 11 ดังต่อไปนี้

(11) การให้บริการโดยคำนึงถึงความเป็นส่วนตัวและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ดังนี้

(ค) พนักงานที่เกี่ยวข้องต้องผ่านการอบรมหลักสูตรที่ได้รับการรับรองจากกระทรวงสาธารณสุข และจะต้องทำการขึ้นทะเบียนเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ดูแลผู้รับบริการ

(ง) หากพนักงานที่ให้บริการเป็นชาวต่างชาติ จะต้องมีความรู้การศึกษาตามที่กระทรวงกำหนดหรือเทียบเท่า และได้รับการอบรมหลักสูตรการดูแลตามที่หน่วยงานในประเทศให้การรับรอง

3.2 เพิ่มเติมกฎกระทรวงสาธารณสุขฯ ในหมวดที่ 3 ด้านมาตรฐานการให้บริการในข้อที่ 12 ดังต่อไปนี้

(12) ผู้ให้บริการจะต้องผ่านการสอบวัดระดับความสามารถของผู้ปฏิบัติงานที่จัดการสอบโดยกระทรวงสาธารณสุข

3.3 เพิ่มเติมและแก้ไขกฎกระทรวงสาธารณสุขฯ ในหมวดที่ 3 ด้านมาตรฐานการให้บริการ

(จ) สถานประกอบการต้องการจัดประเมินผลการทำงานของผู้ให้บริการในสถานประกอบการของตนอย่างเป็นรูปธรรมและสม่ำเสมอ โดยมีหน่วยงานในระดับท้องถิ่นเป็นผู้กำกับดูแลการประเมินผลนั้น

(14) ในการตรวจสอบและดูแลการทำหน้าที่ของผู้ดูแลผู้สูงอายุ รัฐมนตรีเจ้ากระทรวงอาจใช้อำนาจนั้นจัดการการบริการนั้น โดยการตั้งคณะกรรมการประจำส่วนท้องถิ่นเพื่อทำการตรวจสอบและกำกับดูแลกิจการเช่นนั้น และหากตรวจพบสิ่งที่ไม่ถูกต้องตามมาตรฐานที่ได้บัญญัติไว้ คณะกรรมการประจำส่วนท้องถิ่นสามารถรายงานการกระทำผิดดังกล่าว และสามารถเสนอให้มีการระงับการดำเนินการให้บริการธุรกิจงานศูนย์บริการผู้สูงอายุ หรือระงับใบอนุญาตของผู้ที่ทำหน้าที่นั้น หากได้มีการตรวจสอบและพิสูจน์ได้ในการกระทำผิดนั้น

(ฉ) หากมีการกระทำผิดในลักษณะที่ประมาทเลินเล่อ หรือมิได้มีเจตนาที่ก่อให้เกิดความผิดนั้น ซึ่งความผิดเป็นความผิดสุหุโทษและความผิดนั้นมิได้ก่อให้เกิดความเสียหาย คณะกรรมการที่ได้รับการจัดตั้งสามารถการทำทัณฑ์บน หรือลงประวัติไว้เพื่อการตรวจสอบ

(ช) หากมีการกระทำผิดที่ก่อให้เกิดความเสียหายทางด้านร่างกายและจิตใจ คณะกรรมการสามารถทำการเพิกถอนใบอนุญาตผู้ดูแลผู้สูงอายุ และมีการกำหนดมิให้สามารถปฏิบัติงานในหน้าที่ตามกำหนดเวลาที่คณะกรรมการเป็นผู้พิจารณา

(15) ผู้ดูแลผู้สูงอายุจะต้องมีอัตราส่วนต่อการดูแลผู้สูงอายุที่เหมาะสม โดยเฉลี่ยต้องมีอัตราส่วนผู้ดูแล 1 คนต่อผู้สูงอายุไม่เกิน 5 คน หรือ และจำนวนผู้ดูแลผู้สูงอายุในสถานประกอบการต้องเหมาะสมกับจำนวนผู้สูงอายุในสถานประกอบการนั้นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวงกำหนดมาตรฐานด้านสถานที่ความปลอดภัย และการให้บริการในสถานประกอบการเพื่อสุขภาพ ประเภทกิจการการดูแลผู้สูงอายุหรือผู้มีภาวะพึ่งพิง พ.ศ. 2563. (2563). ใน ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 137 ตอนที่ 61 (หน้า 13-14). กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- ชมพูนุช พรหมภักดี. (2556). บทความวิชาการ เรื่อง การเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.
- ปราโมทย์ ประสาทกุล และปัทมา วาพัฒน์วงศ์. (2555). โครงสร้างประชากรและการเปลี่ยนแปลง. วารสาร สุขภาพคนไทย, 10-11.
- พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (2560). ใน ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 120 ตอนที่ 130 ก (หน้า 1-3). กรุงเทพมหานคร: สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี.
- สุวัฒนา เลิศมนิรัตน์. (2546). ระบบประกันสังคมของญี่ปุ่น : กรณีศึกษาการดูแลระยะยาว. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Act Social Welfare for the Elderly. (2008). Act on Social Welfare for the Elderly (Act No. 133 of 1963) Act No. 42 of 2008. Retrieved from <https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws/view/3930/en>
- Arzaqia Luthfi Yani. (2023, July 13). How to be Caregiver/Care Worker (Kaigo) in Japan. Retrieved from <https://www.tokhimo.com/post/how-to-be-caregiver-care-worker-kaigo-in-japan>
- Care Quality Commission. (2009). A new system of registration: Guide for providers of health or adult social care. London: Care Quality Commission. Retrieved from <https://www.cqc.org.uk/what-we-do/services-we-regulate/services-we-regulate>
- City & Guilds. (2011). Level 2 diploma in health and social care (adults) for England Qualification handbook for centers 501/1306/9. Retrieved from <https://arcuk.org.uk/trainingservices/files/2011/02/Level-2-Diploma-HSC-Adults-Handbook.pdf>
- Department of Health and Social Care. (2008). The Care Bill : Factsheets. Retrieved from <https://www.gov.uk/government/publications/thecarebill-factsheets>

K. J. Samson, S. M. Peace. (2020). The development of Residential and nursing home care in the United Kingdom. Retrieved from <http://fds.oup.com/www.oup.co.uk/pdf/0-19-851071-3.pdf>

Ministry of Health, Labour and Welfare. (2015). Certified Social Worker and Certified Care Worker Act (Act No. 30 of 1987) . Retrieved from Japanese Law Translation: <https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws/view/2693>

National Assistance Act. 1948. (1948). Care Information Scotland (CIS). Retrieved from <https://www.careinfoscotland.scot/topics/your-rights/legislation-protecting-people-in-care/national-assistance-act-1948/>

Nursing Home Registration Act. 1927. (1929, January). Royal College of Nursing. Retrieved from <https://rcnarchive.rcn.org.uk/volumes/77/Volume%2077%20Page%2013>

TAKAHASHI Shuichi. (2019). An Act Without Power : A Critical Analysis of a Japanese Act on Preventing Elder Abuse. Retrieved from LAW AND THE JAPANESE PARADOX: https://senshu-u.repo.nii.ac.jp/record/9973/files/1021_0136_05.pdf